NN 110/2018 (7.12.2018.), Pravilnik o upravljanju rizicima, adekvatnosti kapitala i likvidnosti investicijskih društava

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

2135

Na temelju odredbi članaka 31. stavka 6., 167. stavka 7., 170. stavka 5. i 172. stavka 9. Zakona o tržištu kapitala (»Narodne novine« br. 65/18), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, na sjednici Upravnog vijeća održanoj 22. studenoga 2018. godine donosi

PRAVILNIK

O UPRAVLJANJU RIZICIMA, ADEKVATNOSTI KAPITALA I LIKVIDNOSTI INVESTICIJSKIH DRUŠTAVA

I. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom detaljnije propisuju sljedeće obaveze i uvjeti propisani Zakonom o tržištu kapitala:

1. zahtjevi vezani uz upravljanje rizicima i adekvatnost kapitala investicijskih društava, s obzirom na:

a. politike i postupke za upravljanje rizicima

b. minimalne zahtjeve o upravljanju rizicima

c. pravila o upravljanju rizicima koji proizlaze iz izloženosti prema subjektima bankarstva u sjeni

d. tehničke kriterije koji se odnose na interne pristupe za izračun kapitalnih zahtjeva

e. način vrednovanja imovine i izvanbilančnih stavki

f. tretman izloženosti prema područnoj (regionalnoj) ili lokalnoj samoupravi za potrebe članka 115. Uredbe (EU) br. 575/2013

g. postupanje investicijskih društava u slučaju prekoračenja ograničenja u vezi s ulaganjima u kvalificirane udjele u nefinancijske institucije,

h. način i rokove dostave podataka Hanfi o usklađenosti postupaka i metoda koje se odnose na sustav upravljanja rizicima investicijskog društva s odredbama Uredbe (EU) br. 575/2013 i odredbama Zakona koje se odnose na upravljanje rizicima, adekvatnost kapitala i kapitalne zahtjeve investicijskog društva.

2. zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti investicijskih društava, s obzirom na:

a. minimalne zahtjeve za upravljanje rizikom likvidnosti

b. način izračuna pokazatelja likvidnosti

c. najnižu razinu likvidnosti investicijskog društva

d. sadržaj, način i rok izvještavanja o nastupu nemogućnosti izvršavanja dospjele novčane obveze

e. sadržaj, način i rok izvještavanja o likvidnosti,

3. zahtjevi vezani uz primjenu Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 680/2014, s obzirom na:

a. primjenu obrazaca o kapitalnim zahtjevima investicijskih društava u skladu s člankom 99. Uredbe (EU) br. 575/2013

b. primjenu obrazaca o opterećenosti imovine investicijskih društava u skladu s člankom 100. Uredbe (EU) br. 575/2013

c. primjenu obrazaca o velikim izloženostima investicijskih društava u skladu s člankom 394. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 575/2013

d. primjenu obrazaca o omjeru financijske poluge investicijskih društava u skladu s člankom 430. Uredbe (EU) br. 575/2013

e. izvještajna razdoblja, rokove i način dostave obrazaca iz točaka 1. do 3. ovoga članka koji zajedno čine Izvještaj o adekvatnosti kapitala.

4. zahtjevi vezani uz način i rokove izvještavanja o rezultatima izračuna internih pristupa za izloženosti ili pozicije koje su uključene u referentne portfelje,

5. zahtjevi vezani uz učestalost i rokove javnog objavljivanja podataka o sustavu upravljanja investicijskog društva.

Definicije

Članak 2.

(1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. *Zakon* je Zakon o tržištu kapitala (»Narodne novine« br. 65/18).

2. *Hanfa* je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

3. *Profil rizičnosti* je mjera odnosno procjena svih rizika kojima je ili kojima bi moglo biti izloženo investicijsko društvo u svom poslovanju.

4. *Migracijski rizik* je rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.

5. *Tržišni rizici* jesu pozicijski, valutni i robni rizik.

6. *Koncentracijski rizik* jest rizik koji proizlazi iz svake pojedinačne, izravne ili neizravne, izloženosti prema jednoj osobi, grupi povezanih osoba odnosno središnjoj drugoj ugovornoj strani ili skupa izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti gospodarski sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni poslovi ili roba, odnosno primjena tehnika smanjenja kreditnog rizika, uključujući posebno rizike povezane s velikim neizravnim kreditnim izloženostima prema pojedinom davatelju kolaterala koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja investicijskog društva ili materijalno značajnu promjenu njegova profila rizičnosti.

Koncentracija unutar rizika odnosi se na koncentracije rizika koje se mogu javiti zbog međudjelovanja različitih izloženosti rizicima unutar jedne kategorije rizika. Koncentracija između rizika odnosi se na koncentracije rizika koje se mogu javiti zbog međudjelovanja različitih izloženosti rizicima na razini različitih kategorija rizika. Međudjelovanja među različitim izloženostima rizicima mogu proizlaziti iz zajedničkoga odnosnog pokretača rizika ili iz međudjelovanja pokretača rizika.

7. *Sekuritizacijski rizik* je rizik koji proizlazi iz ekonomskog prijenosa jedne izloženosti ili skupa izloženosti, odnosno prijenosa kreditnog rizika tih izloženosti.

8. *Rezidualni rizik* je rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi investicijsko društvo manje djelotvorne nego što se očekivalo.

9. *Sekuritizacija* i pojmovi povezani sa sekuritizacijom definirani su na način kako je to uređeno člankom 4. stavkom 1. točkama 13. i 14. te točkama od 61. do 67. Uredbe (EU) br. 575/2013.

10. *Uredba (EU) br. 575/2013* je Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012.

11. *Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 680/2014* je Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 680/2014 od 16. travnja 2014. o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvješćivanju institucija u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća.

12. *Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 79/2015* je Provedbena Uredba Komisije (EU) br. 79/2015 od 18. prosinca 2014. o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 680/2014 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvješćivanju institucija u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s opterećenosti imovine, jedinstvenim obrascem s točkama podataka i pravilima validacije.

13. *Direktiva 2013/36/EU* je Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ

14. *Zakon o kreditnim institucijama* je Zakon o kreditnim institucijama (»Narodne novine« br. 159/13, 19/15, 102/15 i 15/18).

15. *Priznata investicijska društva iz treće države* su društva koja ispunjavaju sljedeće uvjete:

– društva koja bi, kada bi bila utemeljena unutar Europske unije, spadala u okvir definicije investicijskih društava,

– društva koja su ovlaštena za poslovanje u nekoj trećoj državi i

– društva koja podliježu i ispunjavaju pravila nadzora koja su prema mišljenju Hanfe barem jednako stroga kao ona propisana Zakonom.

16. *Aktivnosti kreditnog posredovanja* su aktivnosti slične bankovnima koje uključuju ročnu transformaciju, transformaciju likvidnosti, financijsku polugu, transfer kreditnog rizika ili slične aktivnosti. Te aktivnosti uključuju barem osnovne financijske usluge iz članka 8. stavka 1. točaka od 1. do 6. i točke 11. i 12. Zakona o kreditnim institucijama, kao i aktivnosti navedene u točkama od 1. do 3., 6. do 8. i 10. Priloga 1. Direktive 2013/36/EU, kako su prenesene u propise drugih država članica kojima se uređuju kreditne institucije.

17. *Izloženost prema subjektu bankarstva u sjeni* jest zbroj svih izloženosti investicijskog društva prema pojedinačnom subjektu bankarstva u sjeni u skladu s dijelom četvrtim Uredbe (EU) 575/2013 koji je jednak ili veći 0,25% priznatog kapitala kreditne institucije kako je utvrđen u članku 4. stavku 1. točki 71. podtočki (b) Uredbe (EU) br. 575/2013, pri čemu se vrijednost izloženosti investicijskog društva prema pojedinačnom subjektu bankarstva u sjeni izračunava na način da se u obzir uzimaju učinci smanjenja kreditnog rizika u skladu s člancima od 399. do 403. Uredbe (EU) 575/2013 i izuzeća u skladu s člankom 400. Uredbe (EU) 575/2013.

18. *Subjekt bankarstva u sjeni* je društvo koje obavlja jednu ili više aktivnosti kreditnog posredovanja, a koje nije izuzeto društvo.

19. *Izuzeta društva* jesu:

a) društva uključena u nadzor na konsolidiranoj osnovi na temelju konsolidiranog položaja institucije kako je utvrđeno u članku 4. stavku 1. točki 47. Uredbe (EU) br. 575/2013,

b) društva nad kojima nadležno tijelo treće zemlje provodi nadzor na konsolidiranoj osnovi prema propisima treće zemlje koja na kreditne institucije primjenjuje nadzorne zahtjeve koji su barem istovjetni onima koji se primjenjuju u Europskoj uniji,

c) društva koja nisu obuhvaćena točkama a. i b., ali jesu:

– kreditne institucije (sa sjedištem u RH i sa sjedištem u drugim državama članicama koje posluju u skladu s propisima te države članice u koje je prenesena Direktiva 2013/36/EU),

– investicijska društva sa sjedištem u RH i u drugim državama članicama,

– kreditne institucije iz treće zemlje ako treća zemlja na tu instituciju primjenjuje nadzorne zahtjeve koji su barem istovjetni onima koji se primjenjuju u Europskoj uniji,

– priznata investicijska društva iz trećih zemalja,

– subjekti koji su financijske institucije koje imaju odobrenje za rad i pod nadzorom su nadležnih tijela u RH, drugim državama članicama ili nadležnih tijela trećih zemalja te podliježu nadzornim zahtjevima koji su u smislu robusnosti usporedivi s onima primijenjenima na institucije kada se izloženost kreditne institucije prema dotičnom subjektu tretira kao izloženost prema instituciji u skladu s člankom 119. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 575/2013,

– Hrvatska banka za obnovu i razvitak, kreditne unije sa sjedištem u RH te subjekti iz točaka od 2. do 23. članka 2. stavka 5. Direktive 2013/36/EU,

– središnja država u RH i drugim državama članicama, jedinica regionalne ili lokalne uprave RH i drugih država članica, javno međunarodno tijelo u kojem su jedna ili više država članica članice,

– osigurateljni holdinzi, društva za osiguranje i društva za reosiguranje u skladu sa Zakonom o osiguranju (»Narodne novine«, br. 30/15), a u drugim državama članicama u skladu s propisima tih država članica kojima se uređuje poslovanje tih osoba, te društva za osiguranje iz trećih zemalja i društva za reosiguranje iz trećih zemalja ako se nadzorni zahtjevi treće zemlje smatraju istovjetnima,

– društva obuhvaćena člankom 6. Zakona o osiguranju, a u drugim državama članicama društva isključena iz područja primjene Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) u skladu s člankom 4. te Direktive kako je prenesen u propise tih država članica,

– mirovinska društva kako su uređena člankom 3. točkom 1. Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (»Narodne novine«, br. 19/14 i 29/18) i člankom 2. točkom 1. Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (»Narodne novine«, br. 19/14, 93/15 i 64/18), mirovinska osiguravajuća društva kako su određena člankom 3. točkom 1. Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima (»Narodne novine«, br. 22/14 i 29/18), a u drugim državama članicama institucije za strukovno mirovinsko osiguranje u smislu točke (a) članka 6. Direktive 2003/41/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. lipnja 2003. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (u nastavku teksta: Direktiva 2003/41/EZ) kako je prenesena u propise tih država članica i institucije za strukovno mirovinsko osiguranje koje su podložne bonitetnim i nadzornim zahtjevima koji su u smislu robusnosti usporedivi s onima koji se primjenjuju na institucije u smislu točke (a) članka 6. Direktive 2003/41/EZ,

– subjekti za zajednička ulaganja iz točaka od (i) do (vi) ove podtočke, osim subjekata koji ulažu u financijsku imovinu s preostalim dospijećem do dvije godine (kratkoročnu imovinu) te kao pojedinačni ili kumulativni cilj nude prinos u skladu sa stopama na tržištu novca ili očuvanje vrijednosti ulaganja (novčani fondovi):

i. u RH, UCITS fond kako je određen člankom 4. točkom 2. Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (»Narodne novine«, br. 44/16) te u drugim državama članicama subjekti za zajednička ulaganja u smislu članka 1. Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (u nastavku teksta: Direktiva 2009/65/EZ) na način kako su preneseni u propise tih država članica,

ii. subjekti za zajednička ulaganja osnovani u trećim zemljama u kojima imaju odobrenje za rad u skladu sa zakonima koji osiguravaju da su predmet nadzora koji se smatra istovjetnim onom propisanom u Direktivi 2009/65/EZ,

iii. u RH, alternativni investicijski fond kako je određen člankom 4. točkom 3. Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (»Narodne novine«, br. 21/18) te u drugim državama članicama subjekt za zajednička ulaganja u smislu članka 4. stavka 1. točke (a) Direktive 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010. na način kako je prenesen u propise tih država članica, uz sljedeće iznimke: društva koja se znatno koriste financijskom polugom u skladu s člankom 111. stavkom 1. delegirane Uredbe Komisije (EU) 231/2013 od 19. prosinca 2012. o dopuni Direktive 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na izuzeća, opće uvjete poslovanja, depozitare, financijsku polugu, transparentnost i nadzor i društva kojima je dopušteno odobravati zajmove ili provoditi otkup kreditnih izloženosti trećih strana u svoju bilancu u skladu s pravilima kojima se uređuju ulaganja fondova ili dokumentima o osnivanju

iv. imaju odobrenje za rad kao »europski fondovi za dugoročna ulaganja« u skladu s Uredbom (EU) 2015/760 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o europskim fondovima za dugoročna ulaganja,

v. u smislu članka 3. stavka 1. točke (b) Uredbe (EU) 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo (»kvalificirani fondovi za socijalno poduzetništvo«) i

vi. u smislu članka 3. stavka (b) Uredbe (EU) 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkoga kapitala (»kvalificirani fondovi poduzetničkoga kapitala«),

– središnje druge ugovorne strane kako su utvrđene točkom 1. članka 2. Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, s poslovnim nastanom u Europskoj uniji i središnje druge ugovorne strane iz treće zemlje koje je priznala ESMA u skladu s člankom 25. te Uredbe,

– u RH, izdavatelj elektroničkog novca u skladu s člankom 5. Zakona o elektroničkom novcu (»Narodne novine«, br. 64/18) te u drugim državama članicama izdavatelj elektroničkog novca iz točke 3. članka 2. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ, na način kako je prenesena u propise tih država članica,

– u RH, institucije za platni promet kako su uređene Zakonom o platnom prometu (»Narodne novine«, br. 66/18) te u drugim državama članicama institucije za platni promet iz točke 4. članka 4. Direktive 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ, na način kako je prenesena u propise tih država članica,

– subjekti čija je osnovna djelatnost pružanje aktivnosti kreditnog posredovanja za matično društvo, za vlastita društva kćeri ili za ostala društva kćeri njihovih matičnih društava,

– u RH, sanacijska tijela u skladu s člankom 8. Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava (»Narodne novine«, br. 19/15) te u drugim državama članicama sanacijska tijela u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom 18. Direktive 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (u nastavku teksta: Direktiva 2014/59/EU),

– u RH, nositelj upravljanja imovinom i prijelazna institucija kako su uređeni Zakonom o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava (»Narodne novine«, br. 19/15) te u drugim državama članicama subjekti za upravljanje imovinom i prijelazne institucije kako su utvrđene u točkama 56. i 59. članka 2. stavka 1. Direktive 2014/59/EU na način kako su prenesene u propise tih država članica i

– u drugim državama članicama, subjekti u potpunom ili djelomičnom vlasništvu jednog ili više tijela javne vlasti, osnovani prije 1. siječnja 2016. radi potpunog ili djelomičnog primanja i držanja imovine, prava i obveza jedne ili više institucija kako bi se sačuvala ili ponovno uspostavila održivost, likvidnost ili solventnost institucije ili stabiliziralo financijsko tržište.

20. *Priznati kapital* je priznati kapital kako je propisano člankom 4. stavkom 1. točkom 71. Uredbe (EU) br. 575/2013.

(2) Ostali pojmovi upotrijebljeni u ovome Pravilniku imaju isto značenje kao u Zakonu.

Opseg primjene

Članak 3.

(1) Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se na investicijsko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Na odgovarajući način te se odredbe primjenjuju i na podružnicu društava iz treće zemlje koja je od Hanfe dobile odobrenje za rad.

(2) Odredbe članaka 43. do 51. ovoga Pravilnika ne primjenjuju se na:

1. investicijsko društvo koje obavlja jednu ili više investicijskih usluga ili aktivnosti iz članka 5. stavka 1. točaka 1., 2., 4. i 5. Zakona, a nema odobrenje za pružanje pomoćne usluge iz članka 5. stavka 2. točke 1. Zakona i koje nije ovlašteno držati novac i/ili financijske instrumente klijenta,

2. lokalnu pravnu osobu.

(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, odredbe članaka 43. do 51. ovoga Pravilnika primjenjuju se i na investicijsko društvo iz stavka 2. točke 1. ovog članka koje pruža investicijske usluge iz članka 5. stavka 1. točaka 2. i 4. Zakona.

II. POLITIKE I POSTUPCI ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

Politike i postupci za upravljanje tržišnim rizicima

Članak 4.

(1) Investicijsko društvo dužno je izraditi i primjenjivati odgovarajuće politike i postupke mjerenja i upravljanja svim značajnim čimbenicima i učincima tržišnih rizika.

(2) Investicijsko društvo dužno je politikama i postupcima iz stavka 1. ovog članka minimalno propisati uključivanje pozicija u knjigu trgovanja, aktivno upravljanje pozicijama u knjizi trgovanja i sustav vrednovanja pozicija u knjizi trgovanja.

(3) Kada kratka pozicija dospijeva prije duge pozicije investicijsko društvo dužno je poduzeti mjere za zaštitu od rizika manjka likvidnosti.

(4) Interni kapital investicijskog društva mora biti primjeren značajnim tržišnim rizicima na koje se ne odnose kapitalni zahtjevi.

Politike i postupci za upravljanje operativnim rizikom

Članak 5.

(1) Investicijsko društvo dužno je izraditi i primjenjivati odgovarajuće politike i postupke za mjerenje i upravljanje operativnim rizikom uključujući i događaje koji nisu česti, ali imaju značajan utjecaj i odrediti što za njih čini operativni rizik u smislu tih politika i postupaka, a u skladu s definicijom iz Zakona.

(2) Investicijsko društvo dužno je usvojiti plan postupanja u kriznim situacijama i plan kontinuiteta poslovanja, kojima se osigurava kontinuitet poslovanja i ograničavanje gubitaka u slučajevima značajnijeg narušavanja ili prekida poslovanja.

(3) Planovi iz stavka 2. ovoga članka moraju biti primjereni značaju društva, pri čemu će Hanfa uzimati u obzir, između ostalog, veličinu društva, poslovni model, povezanost s drugim investicijskim društvima i utjecaj na financijski sustav u cjelini.

Politike i postupci za upravljanje kreditnim rizikom

Članak 6.

(1) Investicijsko društvo dužno je izraditi i primjenjivati odgovarajuće politike i postupke za upravljanje kreditnim rizikom.

(2) Investicijsko društvo dužno je donositi odluke o odobravanju kredita na temelju primjerenih i jasno definiranih kriterija te definirati postupke odlučivanja o odobravanju, promjenama, obnavljanju i refinanciranju kredita.

(3) Investicijsko društvo dužno je uspostaviti i provoditi primjeren i učinkovit sustav upravljanja i kontinuiranog praćenja portfelja i pojedinačnih izloženosti koje nose kreditni rizik, uključujući prepoznavanje i upravljanje problematičnim kreditima te provoditi odgovarajuća vrijednosna usklađenja i rezervacije.

Politike i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Članak 7.